

נת והכרם

11

פרשת נח, פרק ט', פסוקים יח-כז

רקע עיוני

ביחידה שני עניינים מרכזיים:

א. נח והכרם

ב. כניבד אב.

א. הכתוב מציין שנה שנה היה "איש האדמה". אפשר להבין זאת כפשוטו, דהיינו שהיה עובד אדמה, או כפי שרש"י מציין – "אדוני האדמה" – שכל האדמה הייתה שייכת לו.

נח התחיל לעבוד את האדמה ונטע כרם. הוא היה הראשון שעסק במגדול של מין אחד בלבד [מונוקולטור].

הכתוב ממשיך ומספר [בפסוק נמשך] על מין היין וישפ"ר, ויתגל בתור "הלה" "נח שתה מחיין וחשתכר". השכרות גרמה לו לשכב עירום בתוך האוהל.

התשמעותם החזקה של היילים מדמותו של נח, שהיה איש צדיק תמים, עלולה להיפגם בעקבות סיפור החשתכרות, וכדי למנוע זאת נרחיב במקום שהתורה מצמצמת. כך יובהר לילדים שהשתכרותו של נח הייתה תוצאה של אידיעות תכונתו המשכרת של היין.

ב. רצוי לחדש את התנהגותם האצילית של שם ויפת ואת האופן שבו הם כניבדו את אביהם, ולהדגיש פחות את התנהגותו של חם שנהג באביו בחוסר כבוד.

774 לספ"ד

כאשר נח ובניו יצאו מחתיבתו, הם הסתעלו וראו שהמבול השחית – הריס וקלקל – הכול.

נח חשב: אם כך, כדאי שאחתיל לעבוד שוב את האדמה.

נח זכר שהוא הכניס לתיבה זמורות ענבים – ענפים שעליהם צומחים ענבים.

האם אתם יודעים איזה צמח זה? איך הוא נקרא?
נכון. גפן. נח לקח את זמורות הענבים ונטע כרם גפנים.

זהו הזדמנות להכיר את המושג "כרם" בקשר לגפנים (יש גם כרם זיתים). אם אפשר, רצוי לקחת את הילדים לסיור בכרם. לחלופין, אפשר להראות שקופיות או תמונות של כרם.

האם המילה "גפן" מזכירה לכם משהו?
אזכור הגפן מזמן אפשרות לומר לילדים שגפן היא אחד משבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל.

נח עזר את האדמה.

הוא טיפל בגפנים, השקה, גזם וניכש עשבים.

הגמון גדלה והצמיחה ענבים.

נח ונבניו קטפו מן הפרי, אכלו ונהנו.

הענבים היו עסיסיים ומתוקים.

יוזא אחד, בזמן הבציר, כאשר נח בצר אשכולות ענבים, אשכול אחד נפל על האדמה ונח דרך עליו בלי כוונה.

הוא הרגיש שרגליו נרטבו, שמשוהו ניתו עליהן. הוא הביט וראה שזה נויץ שאשכול הענבים שנפל.

נח חשב: כל כך הרבה מיץ יש באשכול הענבים הזה! כדאי שאסחוט את הענבים.

הוא שמוח על הרעיון וחשב: אני יכול להכין משקה! יש לי בכרם שפע של פרי, וירגה ענבים! איך אפשר לאכול כמות גדולה כזו של פירות? ואם אני אשאיר אותם, הם ידאי יתקלקלו וירקבו, אבל את המיץ אוכל לשמור.

רצוי להביא תמונה של בציר ענבים.

נח שמוח את אשכולות הענבים, הוציא מתוכם את המיץ ושפך אותו בגמון גדולה. כל מעט שנח היה צמא, הוא שתה מיץ ענבים.

אחרי זמן מה הוא הרגיש שהטעם של המיץ השתנה, המיץ נעשה חריף יותר. כל פעם שנח שתה מן המיץ החריף הזה הוא הרגיש שנעים לו. האם אתם יודעים מה קרה למיץ הענבים... הוא הפך להיות יין.
נח שתה ושתה עד שהייתה לו סחרחורת. הוא הרגיש שחם לו מאוד ורצה לישון.

הוא לא ידע מה קורה איתו. הוא הסיר מעליו את הבגדים, שכב באוחל עירום - ונרדם.
אתם יודעים מה קרה לנח? נח השתכר.
יש לברר אם הילדים יודעים מה זה להשתכר.

חס, בנו של נח, נכנס לאוחל של נח בלי רשות והציץ... הוא ראה את אביו עירום, ובמקום לכסות אותו - הוא רץ לספר לאחיו:
"אתם יודעים מה ראיתי?"

ראיתי את אבא עירום לגמרי... בלי בגדים.

בואו, בואו, הסתכלו גם אתם!"

רצוי להמחיש לילדים את "אירוע ההצצה" בעזרת תנועות ומחוות גוף. נעימת הדיבור תמחיש גם היא את העובדה שהבן מוגחך על אביו.

שם ויפת שמעו זאת ואמרו לו:

"למה אתה מספר לנו דבר כזה? צריך לכסות אותו!"

מיד הם לקחו שמיכה, הלכו אחורנית וכיסו את אביהם בלי להסתכל בו.

רצוי להדגים את ההליכה אחורה.

חשוב שהילדים יזדהו עם הסיפור כדי להעביר מסר של נורמת התנהגות: כיבוד אב ושמירה על כבודו.

השאלה הבאה תעורר את הילדים לחשוב על המעשה ולהיות מעורבים בסיפור.

מדוע הם כיסו אותו?

צילום: בוקי בוע

צילום: ברק ניאן

כעבור שעות רבות נח התעורר. הוא חרגיש משהו מוזר. הוא שכב עירום, בלי בגדים, והיה מכוסה בשמיכה. הוא קם מן המיטה, התלבש, יצא מן האוהל ושאל את בניו:

"מ'כיסה אותי?"

שם ופת ענו: "אנחנו כיסינו אותך".

הוא שאל: "איך ידעתם שערך לעסות אותי?"

שם ופת ענו: "שמענו שאתה שוכב באוהל בלי בגדים".
הוא שאל: "שמעתם שאני שוכב בלי בגדים? מי אמר לכם? מי סיפר לכם?"

שם ופת הרכינו את ראשם ולא ענו... וְנָח הִבִּין אֶת אֲשֶׁר קָרָה.
הכתוב מספר בפסוק כד: "וַיִּקְּץ נח מִיָּמֵינוּ, וַיֵּדַע אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ בֶּן־הַקְּטָן".

הדרשה המתנהל בין נח ובניו הוא פיר דמיון. הוא נועד לסבר את אוזנם של הילדים ולתת תשובות לשאלות שעשויות להתעורר (אך ידע נח מי כיסה אותו?) ושתורה לא נתנה לרן מענה. יש להדגיש שנה ידע מכלי שהאחים "הלשינו", והאת כדי לחנך את הילדים לא להלשין. שתיקת האחים הייתה כחולצה.

נח כעס ואמר לבניו חם:
"לא רק שנכנסת לאוהל שלי בלי רשות, גם הלכת וסיפרת לאחיד את מה שראיתו"

בגלל זה תקבל עונש: תמיד תצטרך לעשות את מה שאחיד יאמרו לך. אתה תהיה עבד שלהם!"
ואת שם ופת הוא בירד שיהיה להם תמיד טוב.

הערה: תמונה בנושא ותצעות לפעילות מובאות לחלק בחלק יצירות אמנות.